

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בלק תשפ"ה שנה י | גליון מס' 589

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

המתפלל צריך לכוון את לבו

"ויחזר אף אלקים כי הולך הוא ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רכב על אתנו ושני נערי עמו" (כב כב)

כיצד יתכן שתורה אף ה' על בלעם בשעה זו, הרי אמרו חז"ל (ברכות ז א) שבאותם הימים לא כעס הקדוש ברוך הוא כלל, כדי למנוע מבלעם - שידע לכוון את השעה שהקב"ה כועס בה - לנצל זאת ולקלל את ישראל באותה שעה?

באר החכם צבי: כדי לכוון את השעה בה הקב"ה כועס נדרש רכוש מחלט, שאינו אפשרי בזמן רכיבה, וכפי שאמרו חכמים (ברכות כח ב) שהרכב על החמור והגיע זמן תפלה - ירד ויתפלל. לפיכך לא היה חשש שבלעם, שרכב באותה עת על אתונו, ינצל חרון אף זה כדי לקלל את ישראל.

באור זה אף מדיק בכתוב: "ויחזר אף אלקים" - על אף שלא כעס באותם ימים, ומדוע? "כי הולך הוא!" - כיון שבאותה שעה בלעם היה רכוב על אתונו, ולא היה יכול לכוון שעה זו ולקלל את ישראל (קבץ פנים שלמה שנה יא חוברת ט, מקטב ידו של היעב"ץ - בן החכם צבי).

שלוש רגלים לכפרה על חטא העגל

"ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הביתני זה שלש רגלים" (כב כח)

פרש רש"י (ע"פ במ"ד כ יד) שבאמרה "כי הביתני זה שלש רגלים" התפונה האתון לרמז לו: "אתה מבקש לעקור אמה החוגגת שלש רגלים בשנה".

מפני מה רמזה האתון לבלעם על מצוה זו דוקא?

פרש רבי שאול מאמסטרדם:

את הכתוב (להלן כד א): "וישת אל המדבר פניו", תרגם יונתן

קול אמונים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

משפיעים לעגלת אמן

ההוראה הראשונה של מרן ה'בית יוסף', הפותחת את ספר השלחן ערוך, היא: "יתגבר פארי לעמד בבקר לעבודת בוראו".

ההתגברות פארי לעבודת ה' מתארת בפרשתנו כמאפיין יסודי של עם ישראל (במדבר כג כד): "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא", וכפי שכותב רש"י על כתוב זה: "כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות".

אין זו מעלה בעלמא כשאר מעלות - זו הזהות של עם ישראל! התורה מגדירה את עם ישראל כ"עם" אשר "כלביא יקום". יהודי משכים בבקר לעבד את קונו, ומי שמזלזל בכך פוגע אפוא בזהותו הבסיסית, חלילה.

השכמת הבקר היא שעת כשר שאין דומה לה. היא זמן "לחטוף את המצוות", לפני שאנו שוקעים בשאון העולם.

המשכים לבית הכנסת ומקדים לבוא לפני התפלה - בשעה שברכות רבות נשמעות מפיות המתפללים - זוהי גם לחטוף לעצמו עוד ועוד אמינים. רמז לחשיבות עגלת אמן על ברכות השחר טמון בכתוב המורה על ההשקמה: סופי התבות של "הן עם כלביא" הם אמן, וכמו כן סופי התבות של "עם כלביא יקום וכארי" הם בגימטריה אמן.

אחים יקרים! במאמץ קל, בהקדמה של דקות ספורות לתפלה, נוכל לזכות באוצרות של אמינים - אשר יגנו עלינו מפני מבקשי רעתנו, וישפיעו עלינו נהרות של טוב וברכה כל הימים. האם נותר על כך?

בקריאת "הן עם כלביא!"

שבח שלום,

218 213 מכוונת

בן עזיאל: "ושוי למדברא אנפוי למדבר עליהון עבדא דעגלא דעבדו תמן", כלומר, בלעם הפנה את פניו למדבר כדי להזכיר לפני ה' את העגל שעשו ישראל במדבר, ולעורר בכך קטרוג על ישראל.

כנגד דבריו אלו רמזה לו האתון על המועדים, לפי שהם מכפרים על חטא העגל, כפי שמבקשים אנו ביוצרות ליום שני של פסח: "כפר אלה ב'אלה הם מועדי", כלומר, יכפר עוון העגל שנאמר בו (שמות לב ד): "אלה אלהיך ישראל", במצות המועדים שעליה נאמר (ויקרא כג ב): "אלה הם מועדי" (בגין אריאל).

מדוע לא כעס הקב"ה?

"מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל" (כד ה)

באור נפלא על פונתו של בלעם בפסוק זה אמר רבי יוסף איטינגא, אב"ד זולצבאך, בהיותו כבן שבע שנים, והעיד כי קלטו אביו רבי אליעזר, רבה של העלישו:

במסכת ברכות (ז א) מובא שבלעם יודע היה לכוון את השעה שהקב"ה כועס בה מדי יום, ולפי שאם היה מקלל באותה שעה את ישראל - קללתו היתה מתקיימת, לפיכך לא כעס הקב"ה באותם הימים כלל, פכתוב (במדבר כג ח): "ומה אעם - לא זעם ה'".

אלא שמלבד שעת הפעם הקבועה, שפאמור לא נהנה באותם הימים, הלוא אמרו חכמים (שם ו ב) שכאשר בא הקב"ה לבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס. ומדוע לא כוון בלעם לקלל את ישראל בשעה זו?

את זאת בקש בלעם להבהיר בפסוק זה, וכך אמר: כל כך טובו לישראל אהליהם, עד שמקדימים הם לבוא לבית הכנסת אף קדם הזמן, ולפיכך לא התעורר כל כעס בימים אלו ולא עלתה בידי לקללם (עדות ביוסף זולצבאך תקא) אות שמה).

ברכות השחר כהלכה

בקול בכונה בחברותא

סודה של הצואה השנה

ילדיו את כל מנהגי האבלות ופעלו ככל יכלתם לטובת נשמת אביהם, הן בגשתם לעלות כשלוחי צבור בכל שלש התפלות, כאשר לשם כך הם מרגילים את עצמם לבוא לתפלה מקדם, לגשת בזמן לעמוד, והן בלמוד משניות שבועי במשך כל שנת האבל, במהלכה סימו האחים יחדו ללמד ש"ס משניות שלם לעלוי נשמת אביהם הדגול.

בסיום השנה, לאחר שבגי המשפחה עלו לקבר האב פנהו, נערך סיום משניות רבתי בהשתתפות כל צאצאיו וקרוביו של ר' צבי הירש. ההתרגשות היתה בשיאה, הן מחמת עצם המעמד שבו העלה זכרו הבלתי נשכח של האב הדגול, הן בשל סיום הש"ס שנערך במהלכו, והן מפאת הידיעה על התעלומה העומדת סוף סוף להפתר.

בשעה היעודה נאספו ובאו כל קרוביו של ר' צבי הירש לסעודת המצוה שנערכה באולם מכבד. בשיאו של הארוע נקרא לבמה אותו יהודי נאמן אשר שמר במשך כל השנה בקפדנות על הפקדון שהפקד בידו מאת רבי צבי הירש המנוח. האיש אחז בידו מעטפה קטנה, דבר שרק העצים את התעלומה, כך שהענינים כלן היו נשואות אליו, והאזנים היו כרויות לשמע את דבריו.

בחרדת קדש פתח האיש את מעטפת התעלומה, ולהפתעת כלם נשר מתוכה פתק קטן וצבעוני. כלם היו מסקרנים לשמע מה כתוב בו. מתברר שהצואה המסקרנת הכילה בתוכה שני משפטים בלבד, והנאמן החל להקריאם:

"בני היקרים, לאחר שנה שבה התפללתם לפני העמוד, זכיתם לחוות את התחושה המיוחדת של תפלה הנאמרת בשלמות, ממה טובו ועד אחרי 'עלינו', ללא הפסקה. מבקש אני מכם, אנא, המשיכו בכך גם לאחר תם השנה, ועד לסוף חייכם הקפידו לבוא לתפלה בזמן ולשהות בבית הכנסת עד סיומה".

הנאמן סים להקריא את הצואה ושתיקה כבדה השתררה באולם. כן, התברר שהאב הנערץ אכן בקש בחכמתו לנצל את הרגעים המכוננים הללו כדי לעוררם ולחזקם בדברים העומדים ברומו של עולם, ולבקשם להמשיך בחזק המתבקש גם לאחר תם התקופה שבה היו מחיבים בכך מתקף שנת האבל.

הארוע הסתים, אך רשמו נחקק בלבבות המשתתפים בו לגצח. המסר שבקש הנפטר הדגול להנחיל לא ישכח מקרב המשתתפים עד סוף ימיהם, וכפי שהיטיב להגדירו אחד מבניו של הנפטר:

"לתפלה יש התחלה ויש סוף. תפלה שמגיעים אליה באחר או יוצאים ממנה לפני סיומה היא תפלה חסרה. פשוטו כמשמעו".

'לרומם' עמ' 565

בנושאים כואבים, היתה מתקבלת מבלי לעורר התנגדות טבעית. ר' צבי הירש נחן בלשון למוזים ובשפה עשירה; בשיחותיו עם צעירים ידע לברר היטב את מלותיו ולהשתמש במלים המתאימות ביותר, כאלו שתמשכנה את הלבבות לכוונו החיובי. לעמת זאת, בשיחותיו עם מבגרים היה משתמש באמרות חז"ל ובדברי רבותינו שהיו שגורים על לשונו, באמצעותם היה מעורר רגשות כבויים ורדומים למען הנושא שבקש לחזק.

הנושא שהיה חביב במיוחד על ר' צבי הירש היה מצות התפלה. בכל מעמד שנקלע בדרכו, השתדל לעורר על חובת קיום מצוה זו כהלכה. הוא היטיב לכוון את האזקור אל החובה והזכות שמעמידה לפתחנו מצות התפלה.

עם פטירתו שחו הכל על אודות צואתו המיוחדת. לא, אין מדבר באותה צואה מרטיטה שחלק ממנה הקרא במעמד הלילה, כי אם דוקא זו שלא הקראה.

אכן, ר' צבי הירש כתב צואה נוספת, אותה הטמין במקום סתר. המקום היה ידוע רק לאיש אחד, אדם שהיה נאמן עליו ביותר. בצואתו הראשונה הורה בתקף שלא לפתח את הצואה השנה כי אם כעבר שנה מפטירתו.

ילדיו, אשר סקרנותם גאתה לדעת מהו המסר שהותיר להם אביהם, נאלצו להמתין בארץ רוח עד תם שנת האבל. רק אז עתידים היו לקבל מידי הנאמן את הגישה לצואה המסקרנת, ולהסיר סוף סוף את הלוט מעל התעלומה שהעסיקה את מחשבותיהם כל אותה שנה.

במהלך השנה נפוצו השערות רבות סביב מהותה של הצואה הסודית. היו שדברו על נכס עלום, שאותו רכש האב לפני שנים רבות, וכעת הגיע מועד ממוש - מהלך שעשוי להניב רוח נאה לצאצאיו. אחרים שיערו כי מדבר בגלוי מסעיר הקשור לעברה של המשפחה או לספור שלא ספר עד תמו. ההשערות הלכו ונערמו, והסקרנות רק הלכה והתעצמה.

היו שטענו בתקף כי מסתבר שהאב מבקש לעורר את ילדיו לחזק כלשהו באחד מהנושאים שהיו קרובים ללבו, ואותם עמל לחזק במשך כל ימי חייו בקרב משפחתו ומפיריו. יהיה איך שיהיה, הכל נאלצו להמתין בסבלנות עד שיגיע הרגע והצואה תפתח, או אז תבוא התעלומה לידי פתרון.

שנה חלפה מפטירת האב, במהלכה קימו

הספור שלפנינו ספר מפי הגאון רבי משה שאול קלין שליט"א, והוא טומן בחבו מסר נוקב וחשוב, אשר יש בו כדי לחזק כל יהודי באשר הוא באחד משלש העמודים שעליהם העולם עומד, הלוא הוא עמוד העבודה, היא התפלה.

הידיעה על פטירתו של ר' צבי הירש הפכה בתדהמה את כל בני משפחתו ואוהביו. על אף גילו המבוגר, ר' צבי הירש היה יהודי

בשיאו של הארוע נקרא לבמה אותו יהודי נאמן אשר שמר במשך כל השנה בקפדנות על הפקדון שהפקד בידו מאת רבי צבי הירש המנוח. האיש אחז בידו מעטפה קטנה, דבר שרק העצים את התעלומה, כך שהענינים כלן היו נשואות אליו, והאזנים היו כרויות לשמע את דבריו.

פעיל ושופע חיים אשר רבים נהנו ממנו עצה ותושיה, ודבר פטירתו הפתאומית הפכה פרעם ביום בהיר.

רבים היו הצועדים אחר מטתו, ולא בכדי, שכן כלם הכירוהו ואהבוהו. ר' צבי הירש היה הרוח החיה בכל ענין שבקדשה. תדיר היו מחשבותיו נתונות לחזק והאדרת ענינים רוחניים שהשעה נצרכת להם. מוחו היה הוגה ללא הרף רעיונות חדשים, כאלו שיש בהם כדי לעורר את הצבור להוסיף ולהרבות חילים לתורה וליראה.

דמותו הנלפכת היתה אהובה על כל רואיו. אישיותו הנדירה שלבה נחישות והשקפה בהירה, לצד נעימות ודרכי נעם, ומתוך כך פעילותו הנמרצת, אף שלעיתים נגעה

השפמות בית המדרש – חוב גמור

ה'ח"י אדם' (א) פוסק שהשפמות הבקר אינה מעלה או מדה טובה, כי אם חובה גמורה היא לקום לכל הפחות חצי שעה קודם זמן התפלה בבית הכנסת. וכך מוסיף וכותב על ענין זה הגר"ח מניבסקי בספרו 'ארחות ישר' (קצת דיני תפלה אות א):

"מי שיכול לבוא לתפלה בזמנה ובשאת נפש מאחר מהתפלה, כדי שלא יצטרך להמתין איזה רגעים... אין לה מבה עבודתו של הקב"ה יותר מזה, וכאלו אינו מאמין ששכינה נמצאת בבית הכנסת בשעת התפלה ואיך תתקבל תפלתו?!

וראוי הוא כבוד שמים להמתין איזה דקות קודם התפלה... ואין בזה שום תרוץ אפלו רואים אנשים מזלזלים בזה... ואפלו אנשים חשובים... ולא עוד אלא שאמה גורם להם שיעשו גם עבודה, שהכשילו אחרים. והעקר שבכל דבר צריך לראות מה כתוב בתורה ובשלחן ערוך וזהו רצון ה'".

שאלה לא ראוייה

תלמיד ישיבה נגש פעם אל הגר"ש אויערבך ושאלה בפיו: הרי נפסק בשלחן ערוך (אורח א ד): "טוב מעט תחנונים בכונה מהרבות בלא כונה", לאור זאת, בעת שאני מאחר לתפלה ומגיע באמצע פסוקי דזמרה, כיצד עלי לנהוג? האם עלי לדלג ולומר קטעים נבחרים בכונה, או שמא לומר את הכל במהירות ללא כונה?

לשמע שאלתו סובב הגר"ש את ראשו, הניף את ידיו בתמיהה עמוקה, ואמר בכאב: איך יתכן שכן ישיבה שואל שאלות שכאלה?! (המשגיח דקמניץ' פרק יב עבודת התפלה עמוד 200).

זמן תפלה בזמן העבודה במקדש

רבי משה אהרן שטרן, המשגיח הנודע של ישיבת קמניץ, נודע בהקפדתו היתרה על הגעה בזמן לתפלה. פעם שאל בכאב: הלוא תפלה היא כנגד הקרבנות; האם יעלה בדעתנו שהכהן היה מאחר לעבודת בית המקדש אף דקה אחת? (שם עמ' 201).

שבויים בידי היצר

באחד הבקרים אמר רבי נתן מאיר וכטפויגל, המשגיח של ישיבת ליקווד, משפט מפליא למקורביו:

"הבקר ראיתי שני שבויים מענים, נסיתי לעזור להם ולא הצלחתי, רחמנות עליהם...". השומעים התקשו להבין. היכן פגש המשגיח שבויים בבקרים של יום, קודם תפלת שחרית?

הביט בהם המשגיח והסביר: ראיתי שני בחורים שלא קמו לתפלה, ונשארו שבויים ביד היצר הרע" (לקט רשימות בעניני תפלה' עמ' עז).

המצב לא נותן לישון

בחור צעיר נגש למשגיח רבי נתן מאיר וכטפויגל, ושאלה בפיו:

"לעתים אני ישן שעות מועטות בלילה, ועקב העייפות המכבידה אני מתקשה לקום בזמן לתפלה בישיבה - מה עלי לעשות?"

הביט בו המשגיח בתמיהה, וענה קצרות: "כיצד יכול הנך להשאר במטרתך ולישון בשלילה, כאשר דם ישראל נשפך כמים?!" (שם עמ' עח).

סגלה להשפמות הבקר

דרש האדמו"ר בעל "יטב לב":

סגלה ידועה היא למי שחפץ להשכים קום בשעה מסוימת, שבשעה שהולך לישון יקרא קריאת שמע בכונה, ואחרי כן ישא תפלה ויפרט את השעה שהוא מבקש לקום, "ומפקיד רוחו, והקדוש ברוך הוא מחזיר לו פקדונו בשעה שרוצה לקבלו".

סגלה זו נרמזה בפרשתנו בכתוב (במדבר כג כד): "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף". בזכות מה "הן עם כלביא יקום"? בזכות שמקומים בעצמם: "לא ישכב עד יאכל טרף", וכפי שפרש רש"י: "כיצד? קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום" ("יטב לב" פרשת בלק).

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא"

"כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגזרים כלביא וכארי לחטוף את המצות" (רש"י במדבר כג כד).

יהודי יקר!

בל תהיה מצות ענית אמן קלה בעיניך. השכים גם אתה מדי בקר לבית הכנסת והקדם לבוא לפני התפלה - בשעה שברכות רבות נשמעות מפיות המתפללים - כדי לזכות בעוד ועוד אמינים.

כך פותח הגאון האדמו"ר:

"מאיד מאיד הייתי נזהר בענית אמן עוד מילדותי, ואני אוהב ורץ בחבה יתרה למצוה זו. עד שפמעט פטבע הוא לי, שהרגלתי בכל יום לשמע ברכות השחר מפמה אנשים. וממני ילמדו כל הרואה אותי לעשות כן לחבב ענית אמן... ומי זוטר מה שהפליגו חז"ל בשבחה! ובדרך קל כזה יוכל כל אחד לקנות לו עולם הבא, לקים מצוות למאות, בכל יום בנקל ובלי לאות" ("נפש דוד", אות לד).

כח ברכת המצוות

"מה אקב לא קבה א-ל ומה אעם לא זעם ה'" (כג ח)

דרש רבי שבתי אטון ראש ישיבת 'ראשית חכמה':

המילים "מה אקב" הן ראשי תבות של נסח ברכת המצוות: "מלך העולם אשר קדשנו במצותיו". בכך רומזת התורה שפח ברכת המצוות הוא שהגן על ישראל ומנע מבלעם לללם (רוח חכמה עמ' נא).

בזכות אמן ומאה ברכות

"הו עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה" (כג כד)
דרש רבי יעקב די אלבה מחכמי איטליה:

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

האדם לענות אמן בכל עת שהוא "שמע אמרי אל", הינו שמאמרים ומשבחים את שם ה' בברכה. ומה שכתוב של האכה לכה? "מחזה שדי יחזה" - יזכה לחזות בקריעת גזר דינו (ראה שבת קיט ב; תיקו"ז מ א), אשר שם שדי רומז לה, וכפי שאמרו חכמים (תנחומא מס' י) שיעקב היה מתפלל ב'אל שדי' ואומר: "מי שאמר [בבריאית העולם] לשמים וארץ די, יאמר ליסורי די" (שלשלת קאמארא עמ' שעד).

בספר 'דורות ישרים' נדרש כתוב זה כך: המבקש לענות אמן בכונה, עליו להקפיד להיות "שמע אמרי אל" - הינו להקשיב היטב לברכה בלא הסח הדעת, כי רק כך יוכל לכוון פראוי בעניית אמן (ראה שו"ע או"ח כד ו).

"הו עם כלביא" - סופי תבות "אמן". "יקום" - אותיות "ק' יום" - רמז למאה ברכות שמקפידים ישראל לברך מדי יום. בכך רמזה התורה, שכיון שראה בלעם שכל נסיונותיו לקלל את ישראל עלו בתהו והם עודם מתנשאים למולו פארי, עמד והודה בפני בלק כי מבקשו לא עלה בידו, לפי שהם מקפידים על אמירת מאה ברכות ביום, ועל עניית אמן אחר הברכות (תולדות יעקב [בנציה שס"ט]).

עניית אמן בהלכה על ברכה

"נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה" (כד ז)
דרש האדמו"ר רבי יעקב משה מקומרנה:
"נאם" - אותיות "אמן". רמז הכתוב שעל

תמיד להשם יתברך ויספר בשבחו (שם).

אמן - הודאה בוללת המתפרצת מעמק הלב

בבקשו להבהיר את מעלתה של עניית אמן, המשילה הרבי מרדכימין לקול השמחה הנשמע מפי אדם בעת שרגשות הודיה גואים בלבו. כגון, אב האכה להוביל את בנו לחפה, אשר באותה שעה חש הוא בכל נימי נפשו את עצמת חסדי ה' המרבים שלוהו לאורך כל השנים, מעת שנולד בנו ועד עתה. ואולם, אם יעמוד ויפרט את חסדי ה', צמצום ההודאה למלים יקנה את רגש ההודאה המתפרץ. לעמת זאת, כאשר מתפרצת מלבו צעקת שמחה והודאה, המבטאת את עמק תודתו על כל הנסים והחסדים הרבים שהרעיף עליו בוראו לאורך השנים אזי "הקול הזה כולל הרבה דבורים שהיה צריך לספר, והיה מבלבל אותו הספור".

אף המברך, המפרט ומאריך בהודאתו, מקנה במדת מה את תחושת ההודאה. לעמתו השומע ברכה מפי המברך, מצמצם את כל רגשות הודאתו בעניית אמן הפורצת מפעמקי לבו, ובכך הוא כולל רגשי תודה שלא כלל המברך בברכתו. ולפי שהעונה אמן מודה ומשבח יותר מן המברך, נמצא שגדול העונה אמן יותר מן המברך (בכורי אבי"ב, כי תבוא).

אמן לעתיד לבוא

על מעלתה של עניית אמן אמרו חז"ל (דב"ר ז א): "כל העונה אמן בעולם הזה - זוכה לענות אמן לעתיד לבוא". את הסבה לכך שעניית אמן בעולם הזה מזכה לעניית אמן בעולם הבא, מבאר הרבי מרדכימין כך:

עניית אמן בעולם הבא מהנה המשך והשלמה לעניית אמן בעולם הזה. זאת משום שאדם המתדבק בשגב קדשתה של אמן בעולם הזה, אינו יכול להשלים את דבקו בעודו נתון בגוף הגשמי, ולפיכך זוכה הוא להשלים דבקו בעניית אמן בעולם הבא, שם אין הוא נתון בכבלי הגוף.

הרבי מוסיף ומחדש שעל אף שלעתיד לבוא לא יהיה יצר הרע, בכל זאת יקבל האדם שכר על ענותו אמן אז, לפי שכאמור אין זו פעולה חדשה, כי אם המשך והשלמה לעניית אמן בעולם הזה שנעשתה בהתגברות ובמאמץ (בכורי אבי"ב פרשת כי תבוא).

בנות עניית אמן

המדרש (שם) אומר כי לעניית אמן יש שלש משמעויות - אמונה, שבויה וקבלה. הרבי מרדכימין מבאר כי "אפשר לומר" שכונת המדרש היא שכל העונה אמן אחר הברכה יכון שלש כונות: א. אמונה בדברי המברך; ב. שהאמונה תהיה כה חזקה ומחלטת עד שיהא מוכן להשבע שדברי המברך אמת; ג. שיקבל על עצמו שאף הוא יודה

הסבא קדישא מרדכימין י"ח בתמוז תרל"ז

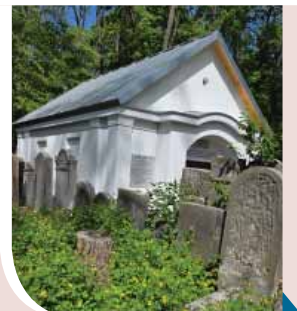
רבי יעקב אריה גוטרמן מרדכימין נולד בשנת תקנ"ב לאביו רבי שלמה בעריה וורקא שבפולין. כבר בצעירותו נכר היה עליו שלגדלות נוצר. למד תורה מפי רבה הנודע של וורקא, רבי שמואל איבשיץ בעל 'התורת שמואל', והתמסר כל כלו לעבודת ה'.

עוד בימי בחירתו התקרב לחוזה מלובלין והסתופף בצלו. בהיכלו של החוזה התנדע ליהודי הקדוש מפשיסחא והיה מגדולי תלמידיו. לאחר פטירתו הסתופף בצל ממשיכי דרכו, הרבי ר' בנימין מפשיסחא, בנו רבי אברהם משה ורבי יצחק מוורקא. כמו כן הסתופף בצלו של המגיד מקוזניץ.

בהגיעו לפרקו לקחו רבי בעריש מריטשוול כחתן לבתו. לאחר פטירת רב העיר נאות רבי יעקב אריה לקבל על עצמו את עטרת רבנות ריטשוול. בהמשך עבר לכהן כרב העיר ורדזימין.

לאחר פטירת רבי יצחק מוורקא בשנת תר"ח, החלו רבים להסתופף בצלו של רבי יעקב אריה ברדזימין. הוא האריך ימים יותר משאר תלמידי הרבי ר' בונים מפשיסחא ונחשב כזקן האדמו"רים בדורו. שמו נשא בחרדת קדש כאיש קדוש ובעל מופת עצום, ורבים נהרו לחצרו.

ב"ח בתמוז, ערב שבת קדש פרשת פנחס תרל"ז, הסתלק הרבי מרדכימין לבית עולמו, וביום ראשון שלאחר מכן נטמן בבית העלמין שברחוב גאנשא בורשה. לאחר פטירתו הופסו מכתב ידו הספרים: 'דברי אבי"ב' ו'בכורי אבי"ב'.

האהל על ציונו של הרבי מרדכימין בבית העלמין בורשה